

BINNENGEKOMEN

In deze rubriek wordt naar recent verschenen publicaties verwezen die voor de LVB-sector relevant zijn.

Moonen, X. & Wissink, I. (2015). *Signalering van kinderen die functioneren op het niveau van een LVB in het basis onderwijs*. Utrecht: Landelijk Kenniscentrum LVB. Digitale uitgave.

Als een kind functioneert op het niveau van een licht verstandelijke beperking (LVB) is het belangrijk om dit zo vroeg mogelijk te signaleren, zodat tijdig de juiste hulp geboden kan worden en emotionele problemen en gedragsproblemen zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen. Hiervoor is de Schaal Adaptief Functioneren (SAF) ontwikkeld door de Universiteit van Amsterdam, in opdracht van de GGD Amsterdam en in samenwerking met het Landelijk Kenniscentrum LVB en het Nederlands Jeugdinstituut. De SAF is een screeningsinstrument dat gebruikt kan worden door leerkrachten vanaf groep 5 in het basisonderwijs. Als een leerling een lage score behaalt op de SAF, duidt dit op een risico voor het functioneren op het niveau van een LVB. Het is dan belangrijk om nader onderzoek te doen naar waarom een leerling op dat niveau functioneert. Is er sprake van een algemene (gegeneraliseerde) achterstand of zijn er specifieke factoren die deze achterstand kunnen verklaren, zoals een verminderd concentratievermogen/aandacht of problemen met het verwerken van informatie. Zicht op dergelijke verklaringen kan aanwijzingen geven voor gerichte stimulering van die gebieden waarop de leerling achterblijft. Voor dit verklarende onderzoek is de Verkorte Adaptief Leervermogen Test (VALT) ontwikkeld. De VALT is een verzamelnaam voor 12 subtesten van drie intelligentietests die deze specifieke factoren in kaart brengen. Het Landelijk Kenniscentrum LVB heeft een handreiking uitgegeven waarin het praktisch gebruik van deze instrumenten (door leerkrachten, interne begeleiders, orthopedagogen en psychologen die werkzaam zijn in het onderwijs) centraal staat. De instrumenten zelf en de afnameprocedure zijn daarom uitgebreid beschreven. De handreiking is te downloaden via de website van het Landelijk Kenniscentrum LVB.

www.kenniscentrumlvb.nl/images/pdf/HandreikingSAF-VALT.pdf

Het volledige nieuwsbericht, inclusief links naar de handreiking, de SAF zelf en het onderzoeksrapport naar de SAF, vindt u hier:

www.kenniscentrumlvb.nl/kennis-delen/actueel/item/33-handreiking-signalering-lvb-niveau

Hoekman, J., (2015). *Handreiking vroegsignalering van een licht verstandelijke beperking (LVB)*. Utrecht: Landelijk Kenniscentrum LVB. Digitale uitgave in opdracht van het Netwerk Gewoon Meedoen.

Een licht verstandelijke beperking is meestal niet zichtbaar, deze kinderen en jongeren vallen met name door hun gedrag uit de toon. Dat maakt hen kwetsbaar voor pesten en uitsluiting. Door volwassenen worden ze gemakkelijk overschat. Kinderen en jongeren met een LVB begrijpen niet alles wat volwassenen tegen hen zeggen, maar ze zullen dat niet snel aangeven. Ook aan hun eigen taalgebruik is het niet te merken dat ze een LVB hebben. Ze gebruiken woorden en zinnen die ze hebben opgevangen, maar die ze zelf niet begrijpen. Met name in emotioneel opzicht zijn kinderen met een LVB vaak jonger dan leeftijdgenootjes en dit kan al vroeg problemen geven met het gedrag. Deze kinderen kunnen heftig reageren op 'normale' conflictsituaties. Dit kan een eerste signaal zijn dat er sprake is van een LVB. Professionals die werkzaam zijn in de algemene voorzieningen moeten leren om een LVB bij kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk te herkennen. Immers, hoe eerder een LVB herkend wordt en hoe eerder er op ingespeeld wordt door ouders en professionals, hoe meer problemen op latere leeftijd kunnen worden voorkomen. Door vroegsignalering professionals in de nulde en eerste lijn in onder meer Centra voor Jeugd en Gezin, de jeugdgezondheidszorg, de voorschoolse opvang, het welzijnswerk en op school kunnen de kinderen en jongeren tijdig de

ondersteuning krijgen die zij nodig hebben. Hierdoor kunnen zij zich beter ontwikkelen, hoeven zij minder gebruik te maken van zwaardere zorg en behandeling en veroorzaken zij minder maatschappelijke overlast en kosten. Het Netwerk Gewoon Meedoen heeft het Landelijk Kenniscentrum LVB de opdracht gegeven om de handreiking Vroegsignalering te ontwikkelen voor deze professionals. Een subsidie hiervoor is ontvangen door ZonMw.

De handreiking is digitaal beschikbaar en beschrijft mogelijkheden voor vroegsignalering van een LVB. In de bijlage van de handreiking staat weergegeven welke in deze handreiking beschreven diagnostische hulpmiddelen / screeningsinstrumenten gebruikt zouden kunnen worden door welke specifieke groepen professionals.

U kunt de handreiking downloaden via de website van het Landelijk Kenniscentrum LVB

www.kenniscentrumlvb.nl/images/pdf/HandreikingVroegsignalering.pdf

Spaan, N. & Kaal, H. (2015). *Onbeperkt toegang tot recht? Slachtoffers met een licht verstandelijke beperking in de strafrechtsketen*. Den Haag: WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Slachtoffers van strafbare feiten hebben, afhankelijk van het soort delict en van welke fasen van het slachtoffertraject zij doorlopen, verschillende rechten en kunnen een beroep doen op verschillende vormen van ondersteuning. In november 2015 wordt de Europese richtlijn (2012/29/EU) met minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers geïmplementeerd. Aan de hand van de individueel beoordeelde mate van kwetsbaarheid van het slachtoffer moeten maatwerk en waar nodig passende (extra) beschermingsmaatregelen geboden worden. Dit alles heeft als doel slachtoffers te helpen bij het uitoefenen van hun rechten en te beschermen tegen bijvoorbeeld secundaire victimisatie. De kwetsbaarheid van slachtoffers heeft te maken met verschillende factoren zoals de aard van het delict en persoonlijke kenmerken. Een kenmerk dat slachtoffers extra kwetsbaar kan maken is de aanwezigheid van een licht verstandelijke beperking (LVB). In deze context is in opdracht van het WODC onderzoek gedaan naar de vraag:

Hoe kunnen slachtoffers met een licht verstandelijke beperking (LVB) daar waar nodig ondersteund worden in het effectueren van hun rechten en beschermd worden tegen secundaire victimisatie? Het effectueren van rechten staat in dit rapport daarbij niet gelijk aan het daadwerkelijk gebruikmaken van deze rechten. Wanneer iemand goed geïnformeerd en weloverwogen ervoor kiest een mogelijkheid niet te benutten, wordt dit ook beschouwd als het effectueren van een recht. Onder secundaire victimisatie van slachtoffers wordt in dit onderzoek verstaan de verergering van het leed of de schade van het slachtoffer door het strafproces. Secundaire victimisatie in de vorm van herhaald slachtofferschap is niet meegenomen.

U kunt dit document downloaden via de website van de Hogeschool Leiden:

www.hsleiden.nl/licht-verstandelijke-beperking-en-jeugdcriminaliteit/nieuws/slachtoffer-met-lvb-verdiend-meer-aandacht

Van Asselt-Goverts, A. E., Embregts, P. J. C. M. & Hendriks, A. H. C. (2015). *Social networks of people with mild intellectual disabilities: characteristics, satisfaction, wishes and quality of life*. *Journal of Intellectual Disability Research*, 59(5), 450-461.

Abstract

A supportive social network is crucial for facilitating social inclusion, which can, in turn, contribute to the quality of life (QOL) for people with intellectual disabilities (ID). In this study, we investigate how people with mild ID perceive their social networks and which network characteristics relate to satisfaction with the network and perceived QOL. *Method* Data were gathered from young adults with a mild to borderline ID using structured questionnaires: the MSNA to map the social network, the IDQOL to assess QOL, and a questionnaire to determine satisfaction and wishes with regard to the social network. *Results* The majority of the participants were satisfied with their social networks.

Improvement in the area of strengthening existing ties (e.g. more frequent contact, better contact) was desired as opposed to expansion of the network. Affection –especially towards family and professionals – was most strongly related to perceived QOL. It appears to be essential that relatives live in the same town, can frequently meet up and provide both emotional and practical support. *Conclusions* The significance of family and the importance of high-quality interpersonal relationships between professional and client in the lives of young adults with ID cannot be overestimated. Although measures of satisfaction and wishes can have limitations, in actual practice it is considered useful to assess the opinions of clients with respect to their social networks. Interventions can then be tailored to the needs and wishes of the persons themselves.

Hartman, E., Smith, J. , Westendorp, M. & Visscher, C. (2015). Development of physical fitness in children with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 59(5), 439-449.

Few studies examined the development of physical fitness in children and youth with intellectual disabilities (ID), but the developmental patterns of physical fitness are largely unknown. The first aim was to examine physical fitness of primary school children with ID, aged 8–12, and compare the results with typically developing children in order to determine the performance level of children with ID. The second aim was to investigate the developmental trajectory of physical fitness in children with ID and the possible influence of gender and severity of cognitive impairment in a 4-year during longitudinal study. *Method* Seventy-three children with borderline or mild ID (51 boys, 22 girls; age range 8–11 in the year of enrolment) were measured annually on running speed, aerobic endurance (cardiovascular endurance), explosive strength, handgrip strength and trunk strength. Physical fitness scores of 515 typically developing children (266 boys, 249 girls; age range 8–12) were collected for reference values. *Results* The results indicated statistically significant differences (with moderate to large Effect Sizes) between children with ID and typically developing children in all ages, favouring the typically developing children, and showed that the gap remained stable across the ages or decreased with increasing age. Multilevel models showed that the children with ID developed statistically significant on all items of physical fitness between age 8 and age 12. There was no statistically significant effect of gender on physical fitness, and the developmental trajectories were similar for boys and girls. For children with borderline and mild ID the developmental trajectories were parallel, but children with mild ID scored statistically significant worse on running speed, explosive strength and handgrip strength. *Conclusions* Despite statistically significant development of physical fitness in children with ID, their physical fitness levels should be stimulated. This should start already in young children (<8 years) and the children with the most severe cognitive impairments need special attention.